

Kjell Habbestad

7 Absensanger

op. 50

for baryton og piano

This music is copyright protected

Kjell Habbestad

7 Ibsensanger op. 50

for baryton og piano

This music is copyright protected

Kjell Habbestad

7 Ibsensanger

(Fra 14 Ibsensanger op. 50)

for baryton og piano

-
- 1 Med en Vandlilje (3'00) s. 1
 - 2 En Svane (1'25) s. 7
 - 3 Ederfuglen (1'35) s. 12
 - 4 De sad der de to (3'50) s. 15
 - 5 Tak (1'30) s. 21
 - 6 Maaneskinnsvandring efter et Bal (2'20) s. 24
 - 7 Borte! (2'20) s. 27

Total durata: 13'00

Tinga av Njål Sparbo, 1995
Urframført i Skien Rådhus, 1996

Henrik Ibsen.

7 Ibsensanger

er eit utdrag or verket *14 Ibsensanger*, op. 50 (1996). Songane som er utvalde for herverande føremål handlar om kjærleik og lengt. (Titlar som *ikkje* er inkluderte i denne samanhengen er *Kloften*, *Jeg vil ut*, *Bjerken spretter*, *Se som tusen seiersfaner*, *Digterens vise*, *Fugl og fuglefanger* og *I natten*.)

Songane vart tinga av barytonsongaren Njål Sparbo til ein konsert i Skien i 1996. Ved same konsert vart Griegs op. 25 (1876) framført, og eit visst poeng i tinginga var at somme av tekstane Grieg hadde valt, skulle få ein ny versjon. Dei overlappende titlane er *Med en Vandlilje*, *En Svane* og *Borte*. Frå før hadde eg òg tonesett *Spillemand* og *Stambogsrim* i det tekstlause verket *Orpheus* for fløyte, piano og ballattdansar, op. 34 (1993) (der for øvrig òg førsteversjonen av *Med en Vandlilje* er henta frå.) Andre Ibsen-dikt inkluderte i op. 34 er *Orpheus*, *Lysræd*, *Bergmanden* og *Stjerner i Lyståge*.

Det kan nok tykkjast både frimodig og ‘umusikalsk’ å prøva å gjera desse songane Grieg etter, og eg burde vel halde meg langt undan. På ei anna side kan vel eit dikt inspirera både ein og hin, og eg let det stå til, helst utan å konsultera Grieg sin musikk nærmere enn eg kjende han frå før. Så skulle ein vel tenkja seg at ein tidsskilnad på 120 år ville avføda eit *heilt* anna uttrykk enn originalen. Men, til mi eiga overrasking vart resultatet *langt* nærmare førebiletet enn eg på førehand hadde tenkt. Noko av årsaka kan vel vera at tekstane eig bunden metrikk og enderim, samt er skrivne i eit arkaisk riksmål. Ved fleire høve har det synt seg at dette lett påverkar tonesetjinga mi, på same vis som moderne, fri lyrikk og abstrakte tekstar gjerne påkallar eit meir moderne uttrykk. I herverande syklus kan vel *Med en Vandlilje*, *En Svane*, *Tak* og *Maaneskinsvandring efter et Bal* plasserast i ein neoromantisk kategori, *Ederfuglen* kanskje i ein meir impresjonistisk, medan *De sad der de to – og Borte* har fått eit meir ekspresjonistisk preg.

I det nedomståande freistar eg, ved hjelp av ulike kjelder, å gjera reide for det tekstlege innhaldet i dei ulike dikta.

Utgangspunktet har gjerne vore at diktaren sitt tilhøve både til kunsten og kjærleiken lite kunne finna seg til rette i dåtidas moralske normer og prinsipp. Kunstsarenaen vart ståande utanfor, einsam — med både berømmelse og misunning — men kanskje viktigast desse dikta, med tapte kjærlekstilhøve, utan ei kvinne å dela kjærleiken med, eller i ekteskapeleg havari. (Unntaket er diktet *Tak*.)

1 Med en Vandlilje

Tekstgrunnlaget er *Illustreret Nyhedsblad*, 25. januar 1863. Diktet er ein serenade til den unge Marie (i omarbeidd form i Digte (1871) er «Marie» endra til «min bedste».) Diktaren bringar henne ein blome, boren på ‘de stille Strømme’, og oppmodar henne om å festa den til bringa si. Men — blomen inneber òg eit fåremoment; den har lange røter ned i det mørke djupet, og kan vanskeleg rivast laus; eit bilet på erotikken sin løynde verden under overflata. Det tilsynelatende enkle og uskuldsreine har ein djupare grunn der fårar lurer. Denne vertikale aksen er dominante, ja. eit gjennomgåande motiv hjå Ibsen — frå stjernehimmelen til «havsen bund», med vatnoverflata som ein viktig markør. Ei tjørn med vannliljer kan sjå fredsam ut på overflata. Men under liljene finst fárlege straumar; ja, kanskje tilmed ein nøkk på botnen. «Den stride understrøm» trekkjer òg kroppen til Lille Eyolf «lige til havs». «Havsen bund» er djupet med «alt det fandenskab, som dernede find’s», der Vildanden beit seg fast for å døy; eller Hedvig sitt namn på loftet, der ho til slutt tek livet av seg.

2 En Svane

Diktet var ei omarbeidning av sonett nr. 3 i diktrekka *I Billedgalleriet*, sannsynlegvis gjort under Ibsens første Italia-opphold, ca. 1865. Diktet handlar om hemmelege stevnemøte med ei uskuldsrein jente som leiar fram til heftig elskhug. Svana si flukt mot nord er bilet på menneskets kjærlekslengt. Motivet med svana sin dødssong, den stumme svana som berre i døden får stemma si makt, finst allereide i gresk og romersk litteratur. Døden kan symbolisera hennar overgang frå jente til mogen kvinne. Diktet omhandlar eit komplisert kjærlekstilhøve — der «eder og øjne» ikkje kan skjula at det *er* noko der, og kjenslene bryt gjennom. «Alven som sover» er vel etter den farlege «nøkken», erotikken. I det over/underjordiske ligg svaret; og oppsummeringa er ei øm anerkjenning — «Du/hun var dog en Svane».

3 Ederfuglen

vart først publisert i *Manden* i 1851. Det opphavlege diktet bestod av åtte fireversa strofer. Dette vart redusert til sju 'kuplettar' i 1871. Diktet kan lesast som ei skildring av ein desillusjonert diktar som i heimlandet «bygger sig rede både varm og lun.» Men reiret vert plyndra «til sidste fnug» både ein, to og tre gonger. Siste gong spreier han vengjene og kløyver skodda «med blodigt bryst» og dreg «mod syd til en solskins-kyst» slik forfattaren gjorde. Diktet omhandlar nasjonen si manglende omsut for eit geni, men kan vel òg jamførast med gjentekne tap i kjærleik. Diktet minner mykje om ein av songane i Jo-hannes Ewalds syngespel *Fiskerne*: «En Edder-Fugl var haardt i Klemme, Og skreg om Hielp til Himmel...» og «blot ved daglig Trang til andres Medynk, Blev Livet Ei længer Liv, blot Kummer for at leve.»

4 De sad der, de to –

vart skrive som første forarbeid til *Bygmester Solness*. Manuskriptet var datert 16. mars 1892 og inngjekk ikkje i dette skodespelet, men finst i 3. akt i et arbeidsmanuskript til Lille Eyolf, datert 25. juli 1894. Her er teksten lagt i munnen på Allmers, som fortel kona Rita at han har skrive eit par vers etter Eyolfs død. Skildringa kan vel òg minna om situasjonen i det ibsenske ekteskap på 1890-tallet, då det gjekk rykter om Ibsen og unge damer, medan Suzannah var på kuropphald i utlandet. Diktet vart trykt for første gong i 1899, som del av *Digte*. Nest siste verslinje sluttar der med «brændte ro» for «brændte tro» i *Digte*. *De sad der, de to –* er plassert heilt til slutt, etter *Stjerner i lyståge*.

5 Tak

vart skrive tidlig i 1871 medan Ibsen arbeidde med samling og ferdigstilling av materialet til *Digte*, og trykt første gong der. Ibsen si svigerdotter, Bergljot, meiner at diktet uttrykkjer kva kona Suzannah betydde for han. «Han hadde engang smilende vist henne det og spurte: 'Vet du, hvem det er skrevet til?' Det visste ho ikkje. 'Les titelen bakfra!' sa han. Hun leste: 'Kat'. Det var hennes kjelenavn fra de unge dager». Diktet er altså skrive som ei takk til Suzannah for alt ho hadde betydd for hans dramatiske arbeid. Det kunne kanskje vore plassert til sist i hverandre syklus, men tanken om 'det gylne snitt' og draget mot det forgjengelege, og ei emnemessig ABA-form vann fram.

6 Maaneskinsvandring efter et Bal

Tekstgrunnlaget er manuskriptet *Blandede Digtninger*. Sophie Holst hadde vore dama hans ved ballet som teksten speglar. Dansen skal ha gått tregt i starten, men ein observatør, Due, skriv: «Vi søgte imidlertid at sætte Mod i Ibsen, og det lykkedes, ved hans Dames og andres velvillige Assistance at se Parret sætte afsted i en rask Gallop, vistnok i Begyndelsen med nogen Vanskelighed, men dog uden opsigtsvækkende Fatalia, og snart gik det noksaa feiende, saa at Situationen var reddet. Senere forsøgte han sig ogsaa i andre Danse med nok saa godt Resultat.» . Ifylgje andre kjelder (Mørkhagen) er diktet skrive til prestedottera Cathrine Martini, som han skal ha dansa med i 1850. Same dagen forlet Ibsen Grimstad for godt og drog til Christiania. Same dag vart òg skodespelet hans, Catilina, publisert. Diktet vart første gong trykt i 1888.

7 Borte

Diktet, som vart skrive i Genzano juli-august 1864 «etter en privat Fest for en besøgende norsk Familje», og første gong trykt i *Digte* (1871) kan vera skrive til minne om Thea Bruun, modellen til Agnes i Brand. Diktet som omhandlar eit hovudtema innan lyrikken: det forgjengelege, uavvendelege; det at me skal mista kvarandre, skildrar melankolien etter eit selskap. Noko har vore, men er ikkje lenger. Åstaden er den same, ikke endra, men sidan samlinga innebar støy og stas og moro, vert det 'tifold øde' og stilt når alt er over. Jenta diktaren har i tankane forlet selskapet utan å imøtekoma forelskinga hans. Den tilsynelatande bagatelliseringa dannar kontrast til tyngsla av at ho som er 'borte' verkeleg betyr noko for han. Og dersom «en fæst kun» vert tolka til år med levd liv, vert lagnaden endå tyngre.

Kjell Habbestad

Kjelder: UiO: Henrik Ibsens skrifter, Bokkilden, Wikipedia. Stor takk til Atle Næss!

7 Ibsensanger — tekst

1 Med en Vandlilje

Se, Marie, hvad jeg bringer;
blomsten med de hvide vinger.
paa de stille strømme båren
svam den drømmetung i våren.

Vil du den til livet vie,
fæst den ved dit bryst, Marie;
bag dens blade da sig dølge
vil en mindre stille bølge.

Vogt dig, barn, for tjernets strømme.
farligt, farligt der at drømme!
Nøkken lader som han sover; –
liljer leger ovenover.

Barn, din barm er tjernets strømme.
Farligt, farligt der at drømme; –
liljer leger ovenover; –
Nøkken lader som han sover.

2 En Svane

Min hvide svane,
du stumme, du stille,
hverken slag eller trille
lod sangrøst ane.

Angst beskyttende
alfen, som sover,
altid lyttende
gled du henover.

Men sidste mødet,
da eder og øjne
var lønlige løgne,
ja da, da lød det!

I toners føden
du sluttet din bane.
Du sang i døden;
du var dog en svane!

3 Ederfuglen

Ederfuglen i Norge bor;
der holder han til ved den blygrå fjord.

Han plukker af brystet de bløde dun,
og bygger sig rede både varm og lun.

Men fjordens fisker har stålsat hug;
han plyndrer redet til sidste fnug.

Er fiskeren grum, så er fuglen varm;
han ribber igen sin egen barm.

Og plyndres han atter, så klæder han dog
sit rede påny i en velgemt krog.

Men røves hans tredje, hans sidste skat, –
da spiller han vinger en forårs-nat.

Da kløver han skodden med blodigt bryst; –
mod syd, mod syd til en solskins-kyst!

4 De sad der, de to –

De sad der, de to, i så lunt et hus
ved høst og i vinterdage.
Så brændte huset. Alt ligger i grus.
De to får i asken rage.

For nede i den er et smykke gemt, –
et smykke, som aldrig kan brænde.
Og leder de trofast, hænder det nemt,
at det findes af ham eller hende.

Men finder de end, de brandlidte to,
det dyre, ildfaste smykke, –
aldrig hun finder sin brændte tro,
han aldrig sin brændte lykke.

5 Tak

Hendes sorg var de vånder,
som knudred min sti, --
hendes lykke de ånder,
som bar mig forbi.

Hendes hjem er her ude
på frihedens hav,
hvor digterens skude
kan spejle sig af.

Hendes slægt er de skiftende
skikkelsers rad,
som skrider med viftende
flag i mit kvad.

Hendes mål er at tænde
mit syn i glød,
så ingen fik kende,
hvo hjælpen bød.

Og just for hun venter
ej tak engang,
jeg digter og prenter
en takkens sang.

6 Maaneskinsvandring efter et Bal

Tys, hvor stille! – hist fra salen
lyder glæden ikke længer,
Ingen stemme, ingen tone
gjennem nattens stille trænger.

Langt i vester kaster maanen
snart det sidste blik henover
Jorden, som i glemselsdrømme
under sneens lillier sover.

Endt er ballet; men i tanke
seer jeg end iblandt de hvide
skikkeler, som svæve gjennem
rækkerne, en let sylphide!

Snart er maanen dalet, da skal
søvnens arme mig omfatte,
Da kan sjælen glide frit paa
drømmens hav med mindets skatte!

De sidste gæster
vi fulgte til grinden;
farvellets rester
tog nattevinden.

I tifold øde
lå haven og huset,
hvor toner såde
mig nys berused.

Det var en fest kun,
før natten den sorte;
hun var en gæst kun, –
og nu er hun borte.

1 Med en Vandlilje

Kjell Habbestad

Appassionato $\text{♩} = 40$

Baritone

Baritone: Bass clef , $6/8$, G key signature .
Piano: Treble clef , $6/8$, F# key signature .

Dynamics: pp , sim.

Performance instructions: Rend. , $*$, Rend. , $*$.

Baritone: Bass clef , $3/4$, G key signature .
Piano: Treble clef , $3/4$, F# key signature .

Dynamics: p , pp .

Lyrics: Se, Ma - ri - e, hvad jeg brin - ger;

Baritone: Bass clef , $3/4$, G key signature .
Piano: Treble clef , $3/4$, F# key signature .

Dynamics: mp , mf , p .

Lyrics: blom - sten med de hvi - de vin - ger

1 Med en Vandlilje

7 *mp*

På de stil - le strøm - me 5 bå - ren

7 *p* *mp* *mf*

svam den drøm - me tung i

9 *mf* *mp*

vå - ren.

ritardando

NB
noter
This music is copyright protected

II *a tempo*

14 *mp*

Vil du den til hjem - met vi - e,

14 *p*

1 Med en Vandlilje

3

16 *mf*

fæst den på dit bryst, Ma - ri - e;

16 *mp*

bag dens bla - de da sig døl - ge

18 *p*

18 *mp*

vil, en dyb og stil - - - le bøl - ge.

ritardando

20 *f*

20 *mf*

23

1 Med en Vandlilje

26 *a tempo*

Vogt dig, barn, for tjer - nets strøm - me. Far - ligt, far - ligt

26

29 *mf*

der at drøm - me! Nøk - ken la - der

29

31 *p*

som han so - ver;

31

33

mf

* Leo. *

35 *mf* 2 2 *ff tr* *mf* *tr*

lil - jer le - ger o - - - - ven - o - - ver,

35

ff *mf*

Reo. * Reo. * Reo. * Reo. * Reo. *

38 *ritardando*

mp

Reo. * Reo. * Reo. * Reo. *

40 *a tempo*

p

Barn, din barm er tjer - nets *strøm* - me, Far - ligt, far - ligt

40 *pp* *p*

43 *mf*

der at drøm - me; *mp* der at drøm - me; *mf*

lil - jer le - ger

43 *mp* *p*

1 Med en Vandlilje

45 *mf* *f* *mf*

o - ven - o - ver; nok - ken la - der

45 *mp* *mf* *mp*

47 *mp* *p*

som han so - ver, la - der som han

47 *p* *pp*

NB noter
This music is copyright protected

49 *mp* *mf* *p*

so - ver, so - ver, so - ver.

49 *p* *mp* *mp*

ppp

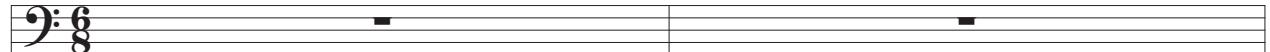
53 *ritardando.....*

p *mf* *mp* *pp* *ppp*

2 En svane

Tranquillo ♩. = 60

Baritone

Piano

B

3

Min hvi de sva - ne,
sim.

3

B

5

du stum - me, du stil - le; hver-ken

5

du stum - me, du stil - le; hver-ken

2 En svane

B

7

7

9

B

9

B

11

B

13

B

13

B

15

15

17

Men

19

NB
Noter
This music is copyright protected

sid - ste mø - det, da e - der og

19

mp

21

øj - ne var løn - li - ge lög - ne,

21

p

The musical score consists of two staves. The top staff is for the piano (B), showing a bass line and various chords. The bottom staff is for the voice. The vocal line begins at measure 15 with a melodic line. The piano accompaniment includes dynamic markings 'mf' and 'mp'. The vocal line continues through measures 17, 19, and 21, with lyrics written below the notes. A large watermark 'NB Noter This music is copyright protected' is diagonally across the page.

B

23 *f*

ja da, da lod det!

23 *mf*

Agitato

25

25 *f*

27

NB noter
This music is copyright protected

29

Ré.

This block contains musical staves for bassoon (B) from measures 23 to 29. Measure 23 starts with a forte dynamic (f) and includes lyrics 'ja da, da lod det!'. Measures 24 and 25 show rhythmic patterns with dynamics (mf and f). Measure 26 begins with 'Agitato' dynamics. Measures 27 and 28 continue the rhythmic patterns. A large watermark 'NB noter This music is copyright protected' is diagonally placed across the page. Measure 29 concludes with a repeat sign (Ré.).

31 Allargando

B

f I to - ners fo - den

31

mf

*

b> p. Leo.

33 *mf* du slut - ted din ba - ne. Du

33 *mp* *p*

35 *mf* sang i dø - den; du var dog en sva - ne!

NB
Noter
This music is copyright protected

35 *mp*

38 Molto pesante

B

mf

ff

4 Ederfuglen

Con sentimento ♩. = 50

Baritone

Piano

5 *mf*

E - der - fug - len i Nor - ge bor; der hol - der han til ved den

5

bly - grå fjord. Han pluk - ker av brys - tet den blø - de dun, og

8 *pp*

NB Noter
This music is copyright protected

8

ppp *pp* *ppp* *pp* *ppp*

11 *f* *mp*

byg - ger sig re - de bå-de varm og lun. Men fjar - dens fis - ker har stål - sat hug; han

11 *mp* *pp* *mp* *pp* *mf* *mp*

ppp *ppp*

15 *ff* *mp*

plynd - rer re - det til sid - ste fnug. _____ Er

15 *sszz* *mf* *mp*

19 *mf*

fis - ke - ren grum, så er fug len varm; han rib - ber i - gjen sin

19 *p* *pp* *mp* *pp* *mp* *pp*

ppp *ppp* *ppp*

22 *f* *#* *p*

e - gen barm. Og plyn - dres han at - ter, så klæ - der han dog sit

22 *mp* *pp* *mf* *p* *mf* *p*

ppp *ppp* *ppp*

25

re - de på - ny i en vel - gemt krog. Men rø - ves hans tred - je, hans

25

mf *p* *mf* *mp* *mf*

28

sid - ste skat, da spi - ler han vin - ger en for - års - nat. Da

28

mp *sffz*

31

klø - ver han skod - den med blo - digit bryst; mot syd, mot syd til en

31

mf *mp*

34

sol - skins - kyst! _____

34

sffz *mf* *p* *pp*

4 De sad der de to

Affanoso $\text{♩} = 70$

Baritone

Piano

3

molto rit.

mp *a tempo* *mf*

De sad der, de to, i så

p

pp

3

lunt et hus ved høst og i vin - ter - da - ge.

mp *pp* *mp*

9

12

Så brænd - te hu - set.

12

15 *f*

Alt lig - ger i grus. *NB*
noter
This music is copyright protected

De

15

18 *pp*

to, de to far i as - ken ra - ge.

18

22

25

25

28

28

31

31

34 *mp*
 Og le - der de tro - fast,

34 *mf* *mp* *p*

37 *mf* *pp*
 hæn - der det nemt, at det fin - des, det

37 *mf* *f* *mp* *p*

41 *mp* *p*
 fin - des af ham el-ler hen - de.

41 *pp* *p* *pp* *mp*

45 *mf* *f* *mf* *mf*

This music is copyright protected

48 *mf*

Men fin - der de end, de brand - lid-te to, det

48

mp *p* *mp*

3

51

dy - re, ild - fas - te smyk - ke,

51

p *pp*

NB! noter
This music is copyright protected

54

pp *p* *mp*

3

57

mf

al - drig hun fin - der sin brænd - te tro,

57

mf *f* (poss.)

f

3

60

han al - drig, han

60

ff

mf

mp

63

al - drig sin braend - te lyk - ke.

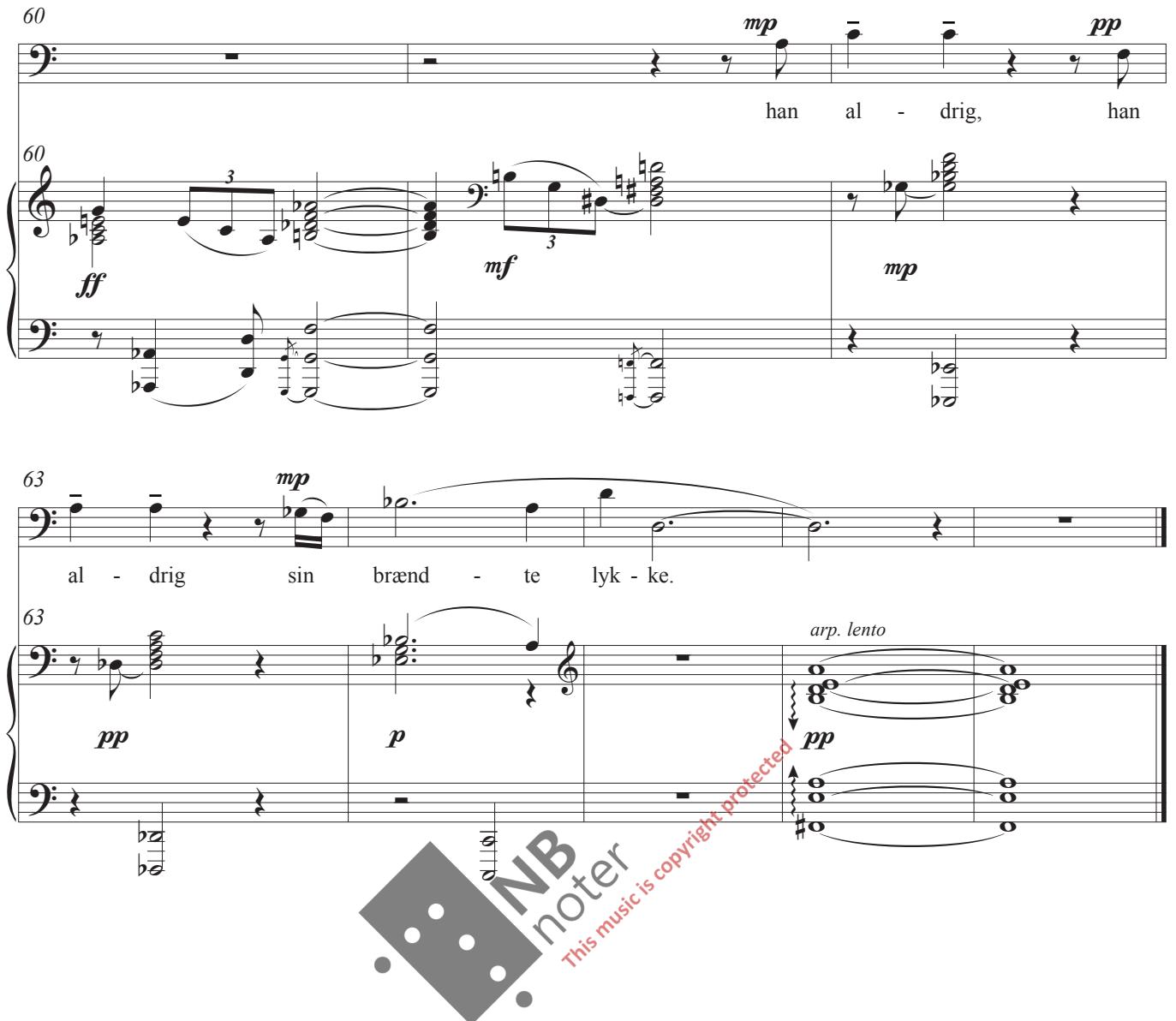
arp. lento

pp

p

pp

NB
noter
This music is copyright protected

5 Tak

Grazioso $\text{♩} = 40$

Baritone

Piano

4

4

6

6

8

fri - he - dens hav, hvor dig - te - rens sku - de kan

8

p

10 *ritardando* *a tempo*

spej - le sig af. Hen-des

10 *p*

13

slægt er de skif - ten - de skik - kel - sers rad, som skri - der med vif - ten - de

13

mf

mp

16

flag i mit kvad. Hen - des mål er at tæn - de mit

16

mf

18

syn i glød, så in - gen fik ken - de hvo

18

18

20

hjæl - pen bød. Og just for hun ven - ter ej

20

22

tak en - gang, jeg dig ter og pren - ter en tak - kens sang.

22

ritardando

25

pp

6 Maaneskinsvandring efter et Bal

Melanconico $\text{♩} = 40$
(ma molto rubato)

Baritone

Piano

Tyss, hvor stil - le! — hist fra sa - len

3

ly - der gle - den ik - ke len - ger, in - gen stem - me, in - gen to - ne

3

gjen - nem nat - tens stil - le tren - ger. Langt i ves - ter kas - ter må - nen

sim.

5

7 *poco rit.* *a tempo* *mp*

snart det sis - te blikk hen - o - ver jor - den, som i glem - sels - drøm - me

7 *p*

un - der sne - ens lil - jer so - ver.

9 *pp* *loco* *mp*

sffz *8va* *mp*

Loco * *Loco* *

11 *mp*

Endt er bal - let; men i tan - ken ser jeg enn i - blant de hvi - de

11 *p*

13 *p* *pp* *poco rit.*

skik - kel - ser som sve - ve gjen - nem rek - ke - ne, en lett syl - fi - de!

13 *pp*

a tempo

15 *mp* *p* *poco rit.*

Snart er må - nen da - let, da skal sør - nens ar - me meg om - fat - te,

15 *mp* *p* *mf* *p* *mp*

da kan sje - len gli - de fritt på drøm - mens hav med min - nets

17 *mp* *p* *pp* *8va* *loco*

da kan sje - len gli - de fritt på drøm - mens hav med min - nets

17 *mp* *p* *pp* *8va* *loco*

ritardando
skat - te!

19 *mp* *ppp*

loco * loco *

7 Borte

Con mestizia ♩ = 80

Baritone

Piano

De sid-ste

6

gæs - ter vi fulg - te til grin - den; far - vel - lets

6

*

NB noter
This music is copyright protected

res - ter tog nat - te - vin-den.

9

pp

mp

sim.

13

I ti - fold ø - de lå ha - ven og

13

p

17

hu - set, hvor to - ner sø - de mig nys be -

17

mf

20

ru - sed.

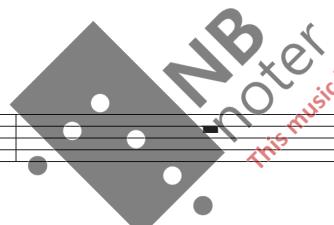
20

p mp mf

24

ritardando

NB
noter
This music is copyright protected

24

28 *a tempo*

28

Det var en

28

p 3 *pp* 3 *p* 3

33 *mp*

fest kun, før nat - ten den sor - te; hun var en

33 *pp* *p* *mp* 3

36 *p* 3 *c* 3 *p* 3

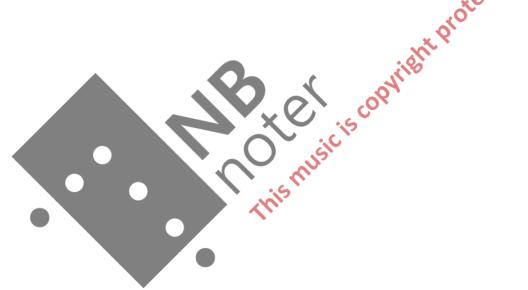
gæst kun, og nu er hun bor - te.

36 *pp* *p* 3 *p* 3

40 *ritardando*

40 *pp* *p* 3 *ppp* 3

Led. *

This music is copyright protected

